

Hvordan svekke et skolefag

Ole Andreas Kvamme, universitetslektor

Trykket i Klassekampen, 4. november 2014.

22. oktober la regjeringen fram forslag til endringer av RLE-faget i grunnskolen. Ifølge forslaget skal det innføres en bestemmelse om tidsbruk i faget – «om lag halvparten av undervisningstiden i faget skal brukes til kristendomskunnskap». Faget skal hete KRLE – Kristendom, religion, livssyn og etikk.

Forslaget er sendt på høring med frist 5. januar. Men i denne saken ser regjeringen ut til å være vanskelig å rikke. Det skyldes ikke at den er overbevist om at forslaget vil styrke norsk skole. Da KrF for halvannet år siden fremmet forslagene i Stortingets vårsesjon, var det ingen støtte å få til bestemmelsen om tidsbruk, og de fikk kun Fremskrittspartiet med seg på navneendringen. Når forslaget nå presenteres av Høyrestatsråd Torbjørn Røe Isaksen, er det et resultat av en politisk hestehandel der KrF har fått fullt gjennomslag. At den stivbeinte formuleringen «minst 55 prosent kristendom» i det opprinnelige forslaget er endret til «om lag halvparten», endrer ikke på dette.

Etter at KRLE-forslaget ble en del av samarbeidsavtalen mellom de fire borgerlige partiene, har mange i de religionspedagogiske fagmiljøene uttalt seg. KrF kan finne støtte hos enkelte fagfolk, men et stort og bredt flertall har advart mot endringer av RLE-faget. Det gjelder både religionsvitenskapelige miljøer og miljøer som springer ut av teologi og kristendom. Den sterkeste advarselen kom i en kronikk i Klassekampen 8. oktober 2013 skrevet av sentrale fagfolk ved Menighetsfakultetet og flere høgskoler sammen med biskop i Stavanger Erling Pettersen. I kronikken slår de fast at det i løpet av de siste årene «er blitt utviklet et bredt fag som inneholder religion, livssyn, etikk og filosofi og som er rimelig tilpasset et faktisk mangfold», og de advarer mot en «ødeleggende skyttergravskrig på bekostning av en fortsatt konsentrasjon om utviklingen av faget til beste for skolens elever.»

På bakgrunn av den offentlige debatten skulle man tro at regjeringen i høringsbrevet ville finslippt begrunnelsen for endringer av faget. Men argumentasjonen er påfallende uskarp. Det vises til «et ønske om å reflektere kristendommens historie og tradisjon i Norge» som begrunnelsen for navneendringen og for at kristendomskunnskap skal ha «kvantitativt noe større plass enn kunnskap om andre religioner og livssyn enn i dag.» Men i RLE-faget har kristendommen allerede større plass enn andre religioner og livssyn, noe som er tydelig begrunnet i fagets formålsbeskrivelse. Ut fra fagets tredeling og læreverkernes prioriteringer er det grunn til å tro at om lag en tredel av undervisningstiden brukes på kristendom, noen steder kanskje litt mindre, andre steder noe mer. Spørsmålet som Regjeringen må svare på er hva som er den faglige begrunnelsen for å øke dette til om lag halvparten – overalt. Men dette spørsmålet berører høringsbrevet ikke.

Brevet viser til at det i læreplanen for småskolen er sju kompetansemål knyttet til kristendommen, mens jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn har tre kompetansemål hver. Det kan «derfor sies at det at kristendomskunnskap skal ha den kvantitativt største andelen av lærestoffet, er reflektert i antall kompetansemål knyttet til

kristendomskunnskap». Dette er en rimelig slutning. Men samtidig har øvrige religioner og livssyn til sammen 15 kompetansemål. Fagfolk i både academia og i skolen har pekt på at dette stoffet knapt kan få en forsvarlig behandling hvis kristendommen skal ha om lag halvparten av undervisningstiden.

I Dagbladet 10. oktober 2013 skrev Menighetsfakultetets Lars Laird Iversen at «det finnes en kritisk grense for hvor lite man kan undervise om en verdensreligion. Med for liten tid blir mangfoldet, kompleksiteten og hverdagserfaringene innen en religion såpass redusert at skolen produserer et fordomsbekreftende vrengebilde framfor et informativt bilde av religionen.»

Regjeringens høringsbrev ender i en lengre juridisk betenkning som konkluderer med at KRLE-endringene ikke vil kunne føre til at Norge på nytt blir dømt i internasjonale menneskerettsdomstoler. Det er forstemmende å se hvordan jussen får dominere i et høringsbrev som ikke gjør et eneste forsøk på å imøtekomme saklige innvendinger fra fagmiljøene.

Regjeringens svake politiske håndtering av denne saken skyldes at RLE-faget ble gjenstand for politisk hestehandel. Dette burde ikke vært mulig etter Stortingets massive avvisning av KrFs forslag noen måneder tidligere. Her har alle partiene et ansvar. Holdningen til erklærte skolepartier som Høyre og Venstre er kanskje mest skuffende. Torbjørn Røe Isaksen stiller seg bak endringene i faget, uten en gang å forsøke å svare på de faglige innvendingene. Statsråden målbærer da heller ikke sitt primærstandpunkt. Venstre er åpne på at partiet ikke er på linje med KrF, men skolefaget er ikke viktigere enn at det nå lar et lite politisk mindretall få styre fagutviklingen alene. Dette er dårlig skolepolitikk, og særlig uheldig for et verdifag som skal gjøre elevene i stand til å leve godt sammen på tvers av forskjeller.

Høringsbrevet kan tyde på at regjeringen er døv for fagmiljøenes bekymringer og at den mangler vilje til å la RLE-faget få beholde en bred politisk forankring. I så fall har regjeringen presentert en sikker oppskrift på hvordan politiske myndigheter kan svekke et skolefag.

o.a.kvamme@ils.uio.no